

การประเมินความพึงพอใจและศึกษาแนวทางในการจัดงานประเพณีอัมพระดำน้า
จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563

Evaluation of Satisfaction with Um Phra Dam Nam Festival 2020 and Guidelines
for the Next Year Event

ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ อัญชญา ศรีเรืองฤทธิ์ จันทิมา คุ่มภัยเพื่อน

E-mail: sprecha04@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจและศึกษาแนวทางในการจัดงานประเพณีอัมพระดำน้าจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 และศึกษาแนวทางจัดงานในปีต่อไป กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน จากผู้มีรายชื่อในคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน การจัดงานประเพณีอัมพระดำน้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 จำนวน 200 คน จากการสุ่มตามสะดวก (Convenient sampling) และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,500 คน จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดงานประเภทต่างๆ จำนวน 100,000 คน จากการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental sampling) เพื่อตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลผล และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัมพระดำน้าจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ทั้งในภาพรวมและกิจกรรมต่างๆ คือ การรำถวาย ขบวนแห่ทางบก พิธีกรรมอัมพระดำน้าและกิจกรรมทางน้ำ การแข่งขันพายเรือทวนน้ำ การแสดงแสง สี เสียง เทศกาลอาหารสะอาด รสชาติอร่อย และการประกวดโต๊ะหมู่บูชาอยู่ในระดับมาก และพบว่า ความเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดงานในปีต่อไป ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการเตรียมและวางแผนในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างละเอียดร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในการจัดงานระดับสากลหรือระดับอาเซียนยังต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประทับใจและเกิดคุณค่าให้มากที่สุด และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดโดยเฉพาะสถานที่นั่งชมกิจกรรม

คำสำคัญ: การประเมินผล งานประเพณีอัมพระดำน้า ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of the research were to evaluate the satisfaction of participants in the activities of the Um Phra Dam Nam Festival in 2020 and to discover the guidelines for the next year event. The sample were 1,500 concerned people; project executives, operational staff, and spectator participants sampled with accidental sampling and purposive section from 200 working staff and 100,000 people. Quantitative data were analyzed with frequency, mean, standard deviation, Interpretation and the qualitative information was decoded with content analysis. The findings were that the overall satisfaction and that in the complement activities was at high level. The activities included dancing, parade, water procession and Buddha Immerging Ceremony, against-stream sailing, light and sounds performance, clean and delicious food selling, and set of altar table. Suggestions were voiced for better preparation on every activity to make it more interesting and more valuable, especially for upholding the festival to international or ASEAN level. More facilities, especially seats for spectators, were suggested to be provided for each activity for more convenience and appreciation.

Keywords: evaluation of satisfaction, Um Phra Dam Nam Festival, guidelines for organizing traditional events

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในการจัดงานประเพณีอัมพระดำน้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดงานประเพณีอัมพระดำน้าในปีต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักตามรายชื่อในคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน การจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 จำนวน 200 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มตามสะดวก (Convenient sampling) จำนวน 20 คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดงานประเภทต่างๆ จำนวน 100,000 คน จากข้อมูลอ้างอิงกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ ที่ได้ระบุไว้ในแบบเสนอโครงการ เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 1,500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการสร้างและหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ (1) แบบสอบถามความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อกิจกรรมต่างๆ จำนวน 8 ชุด ได้แก่ ภาพรวม การร่ำถวาย ขบวนแห่ทางบก พิธีอัฐมพระดำน้ำและกิจกรรมทางน้ำ การแข่งขันฝ้ายเรือทวนน้ำ การแสดงแสง สี เสียง เทศกาลอาหารสะอาดรสชาติอร่อย และการประกวดโต๊ะหมู่บูชา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-structured) ซึ่งคำถามมีความสอดคล้องกับแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยจัดทำเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามรายชื่อในคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน การจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 และชุดที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ผู้ร่วมงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 และวิธีการสร้างและหาคุณภาพดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น วารสาร เว็บไซต์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2563
2. ศึกษาทฤษฎีและหลักการในการประเมินโครงการจากเอกสาร ตำราต่างๆ
3. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจและแบบสัมภาษณ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อให้ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไข ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมและแบบสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้เข้าร่วมงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ทั้งก่อนการจัดงาน ระหว่างการจัดงานและหลังการจัดงานเสร็จสิ้นแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จในการวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลผลระดับความพึงพอใจ ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 ระดับน้อย และ คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด (open-ended questions) เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 สรุปได้ดังนี้
  - 1.1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ในภาพรวม สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ในภาพรวม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณภาพการจัดงานในภาพรวม			
1) มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหรือช่องทางต่างๆ ทั้งถึง เหมาะสม	4.07	0.87	มาก
2) การจัดแสดงข่าวมีความเหมาะสม แลกใหม่ ได้สาระ น่าสนใจ	3.97	0.90	มาก
3) การมีส่วนร่วม ร่วมมือ ในการจัดงานของหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ	3.90	0.94	มาก
4) กิจกรรมภายในงานมีความหลากหลาย เหมาะสม และมีคุณค่า	3.88	0.94	มาก
5) ช่วงเวลาในการจัดงาน (ระหว่างวันที่ 15 – 20 กันยายน 2563) มีความเหมาะสม	3.99	0.95	มาก
6) สถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ในงานมีความเหมาะสม	3.89	1.03	มาก
7) การให้ข้อมูล หรือการบริการของเจ้าหน้าที่มีความเหมาะสม	3.86	0.88	มาก
8) การจัดระบบจราจร ที่จอดรถ เพียงพอ สะดวก เหมาะสม	3.57	1.12	มาก
9) การดูแลความสงบเรียบร้อย ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ	3.80	0.92	มาก
10) การจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำในปีนี้มีเปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้น	3.95	0.91	มาก
2. ด้านประโยชน์ หรือคุณค่าของการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำ			
1) ทำให้เกิดความร่วมมือ สามัคคี รักใคร่และผูกพันกัน	4.03	0.83	มาก
2) เป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดให้เป็นที่รู้จักและชื่นชมมากขึ้น	4.12	0.88	มาก
3) ทำให้เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีรายได้เข้าจังหวัดมากขึ้น	4.11	0.85	มาก
4) ทำให้เกิดความเข้มแข็งและมีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม	4.13	0.81	มาก
5) การพัฒนาศักยภาพและภูมิปัญญาของคนจังหวัดเพชรบูรณ์	4.12	0.88	มาก
ภาพรวม	3.96	0.91	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อวิเคราะห์ด้านคุณภาพการจัดงานในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหรือช่องทางต่างๆ ทั้งถึง เหมาะสม ($\bar{X} = 4.07$) ช่วงเวลาในการจัดงานมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.99$) การจัดแสดงข่าวมีความเหมาะสม แลกใหม่ ได้สาระ น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.97$) การจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำในปีนี้มีเปลี่ยนแปลงพัฒนาขึ้น ($\bar{X} = 3.95$) การมีส่วนร่วม ร่วมมือในการจัดงานของหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ($\bar{X} = 3.90$) สถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ในงานมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.89$) กิจกรรม ภายในงานมีความหลากหลาย เหมาะสม และมีคุณค่า ($\bar{X} = 3.88$) การให้ข้อมูล หรือการบริการของเจ้าหน้าที่มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.86$) การดูแลความสงบเรียบร้อย ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.80$) และการจัดระบบจราจร ที่จอดรถ เพียงพอ สะดวก เหมาะสม ($\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ และด้านประโยชน์ หรือคุณค่าของการจัดงาน มพระดำน่าน้ำ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เกิดความเข้มแข็งและมีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.13$) การพัฒนาศักยภาพและภูมิปัญญา ของคนจังหวัดเพชรบูรณ์ ($\bar{X} = 4.12$) การประชาสัมพันธ์จังหวัดให้เป็นที่รู้จัก และชื่นชมมากขึ้น ($\bar{X} = 4.12$) ทำให้เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีรายได้เข้าจังหวัดมากขึ้น ($\bar{X} = 4.11$) และทำให้เกิดความร่วมมือ สามัคคี รักใคร่และผูกพันกัน ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมรำถวาย 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน่าน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมการรำถวาย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรำถวายมีความเหมาะสมกับพระพุทธรูปธรรมราชา	4.49	0.61	มาก
2. บทกลอนประกอบการรำถวายมีความไพเราะ เหมาะสม	4.40	0.62	มาก
3. เครื่องแต่งกายมีความสวยงาม เหมาะสม	4.39	0.69	มาก
ภาพรวม	4.24	0.72	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า ในภาพรวมทุกรายการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การรำถวายมีความเหมาะสมกับพระพุทธรูปมหาธรรมราชา ($\bar{X} = 4.49$) บทกลอนประกอบการรำถวายมีความไพเราะเหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$) และเครื่องแต่งกายมีความสวยงามเหมาะสม ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรม ขวบนแห่งทางบก 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรม ขวบนแห่งทางบก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การจัดขบวนแห่มีความน่าสนใจ หรือน่าประทับใจ	4.09	0.80	มาก
2. ช่วงเวลาในการจัดขบวนแห่มีความเหมาะสม	4.04	0.74	มาก
3. ระบบแสง เสียงประกอบการแสดงมีความเหมาะสม	4.03	0.79	มาก
ภาพรวม	3.84	0.84	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดขบวนแห่มีความน่าสนใจ หรือน่าประทับใจ ($\bar{X} = 4.09$) ช่วงเวลาในการจัดขบวนแห่มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.04$) และระบบแสง เสียงประกอบการแสดงมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 พิธีกรรมอุ้มพระดำน้ำและกิจกรรมทางน้ำ 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 พิธีกรรมอุ้มพระดำน้ำและกิจกรรมทางน้ำ 3 ลำดับสูงสุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พิธีกรรมอุ้มพระดำน้ำที่จัดขึ้น ดูมีความศักดิ์สิทธิ์	4.34	0.69	มาก
2. การจัดรูปขบวนแห่ในกิจกรรมทางน้ำมีความเหมาะสม	4.24	0.70	มาก
3. การจัดและการตกแต่ง ประดับบนเวทีประกอบพิธีกรรมมีความเหมาะสม	4.10	0.72	มาก
4. พิธีกรดำเนินรายการได้อย่างเหมาะสม	4.10	0.72	มาก
ภาพรวม	4.03	0.80	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พิธีกรรมอุ้มพระดำน้ำที่จัดขึ้น ดูมีความศักดิ์สิทธิ์ ($\bar{X} = 4.34$) การจัดรูปขบวนแห่ในกิจกรรมทางน้ำมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.24$) พิธีกรดำเนินรายการได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) และการจัดและการตกแต่ง ประดับบนเวทีประกอบพิธีกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

1.5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรม การแข่งขันฝีพายเรือทวนน้ำ 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมการแข่งขันฝีพายเรือทวนน้ำ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การตกแต่งเรือมีความสวยงาม และมีเอกลักษณ์	3.97	0.70	มาก
2. บรรยากาศการแข่งขันทั่วไปคึกคัก น่าติดตาม	3.96	0.72	มาก
3. สถานที่จัดแข่งขันมีความเหมาะสม	3.93	0.77	มาก
ภาพรวม	3.80	0.77	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า รายการที่อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ การตกแต่งเรือมีความสวยงาม และมีเอกลักษณ์ ($\bar{X} = 3.97$) บรรยากาศการแข่งขันทั่วไปคึกคัก น่าติดตาม ($\bar{X} = 3.96$) และสถานที่จัดแข่งขันมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

1.6 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอู่พระดำน้า ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมการแสดง แสง สี เสียง 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจการจัดงานประเพณีอู่พระดำน้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมการแสดง แสง สี เสียง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เวทีและฉากในการแสดงมีความสร้างสรรค์ สวยงาม เหมาะสม	4.22	0.72	มาก
2. การแสดงประกอบของนักเรียน/นักศึกษา มีความเหมาะสม น่าสนใจ	4.11	0.62	มาก
3. ระบบแสง สี เสียง และเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการแสดงมีคุณภาพ มีความเหมาะสม	4.05	0.82	มาก
ภาพรวม	3.97	0.83	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เวทีและฉากในการแสดงมีความสร้างสรรค์ สวยงาม เหมาะสม ($\bar{X} = 4.22$) การแสดงประกอบของนักเรียน/นักศึกษา ก่อนการแสดง แสง สี เสียง มีความเหมาะสม น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.11$) และระบบแสง สี เสียง และเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการแสดงมีคุณภาพ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

1.7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอู่พระดำน้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมเทศกาลอาหารสะอาด รสชาติอร่อย 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอู่พระดำน้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 กิจกรรมเทศกาลอาหารสะอาด รสชาติอร่อย

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. มีการแสดงราคาสินค้า อาหาร หรือเครื่องดื่มให้เห็นชัดเจน	3.99	0.89	มาก
7. มีการรักษาความสะอาดบริเวณที่จำหน่ายสินค้า/อาหาร/เครื่องดื่ม	3.95	0.87	มาก
5. พ่อค้า แม่ค้า มีความซื่อสัตย์ หรือแสดงพฤติกรรมเหมาะสม	3.93	0.80	มาก
10. การแสดงดนตรีและกิจกรรมต่างๆ มีความเหมาะสม	3.93	0.82	มาก
ภาพรวม	3.84	0.90	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการแสดงราคาสินค้า อาหาร หรือเครื่องดื่มให้เห็นชัดเจน ($\bar{X} = 3.99$) มีการรักษาความสะอาดบริเวณที่จำหน่ายสินค้า/อาหาร/เครื่องดื่ม ($\bar{X} = 3.95$) และการแสดงดนตรีและกิจกรรมต่างๆ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.93$) พ่อค้า แม่ค้า มีความซื่อสัตย์ หรือแสดงพฤติกรรมเหมาะสม ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

1.8 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอู่พระดำน้า ประจำปี พ.ศ. 2563 การจัดประกวดโต๊ะหมู่บูชา 3 ลำดับสูงสุด สรุปได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอู่พระดำน้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 การจัดประกวดโต๊ะหมู่บูชา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สถานที่ในการจัดประกวดแข่งขันโต๊ะหมู่บูชา มีความเหมาะสม	3.98	0.87	มาก
2. รางวัลและการสนับสนุนในการประกวดฯ มีความเหมาะสม	3.88	0.98	มาก
3. การประกวดแข่งขันโต๊ะหมู่บูชาได้รับความสนใจจากประชาชน	3.84	0.84	มาก

ภาพรวม	3.83	0.89	มาก
--------	------	------	-----

จากตารางที่ 8 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อวิเคราะห์ตามรายการประเมินพบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สถานที่ในการจัดประกวดแข่งขันโต๊ะหมู่บูชาที่มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.98$) รางวัลและการสนับสนุนในการประกวดฯ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.88$) และการประกวดแข่งขันโต๊ะหมู่บูชาได้รับความสนใจจากประชาชน ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ

3. แนวทางในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำในปีต่อไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเกี่ยวข้องกับงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ไม่ทั่วถึงและล่าช้า ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่ทราบข่าวสาร

3.2 ไม่ควรแยกส่วนในการจัดงานเพราะทำให้ผู้ที่มาเดินทางลำบาก เนื่องจาก การแสดง OTOP และงานเทศกาลอาหารสะอาด รสชาติอร่อย การแสดงแสง เสียง การจำหน่ายสินค้า จัดกิจกรรมในบริเวณที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดผู้มาร่วมงานเกิดความลำบาก และอยากให้งานมีความเป็นเอกภาพ

3.3 พื้นที่ในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำคับแคบ ระบบการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ไม่มีความเหมาะสมและทั่วถึง ตลอดจนการจัดการทรัพยากรยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร

3.4 ในการจัดงานในปีต่อไปที่มีแนวคิดที่จะเป็นการยกระดับการจัดงานจากระดับประเทศ เป็นระดับอาเซียน (ASEAN) หรือระดับสากล จึงควรปรึกษาหารือกันอย่างละเอียด ว่าจะจัดรูปแบบและดำเนินการอย่างไร และควรประสานความร่วมมือและการสนับสนุนกับหน่วยงานสนับสนุนและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดกลยุทธ์ใน จัดกิจกรรมอันจะดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เดินทางมาเที่ยวชมงานให้มากขึ้น และรวมถึงกำหนดกิจกรรมให้มีความน่าประทับใจให้มากที่สุด

3.5 ควรประชุมวางแผนในรายละเอียดเพื่อวิเคราะห์กิจกรรมร่วมกัน และติดตามการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้มากขึ้น โดยเฉพาะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของฝ่ายดำเนินงานแต่ละฝ่ายอย่างจริงจัง โดยการเน้น “เป็นผู้ร่วมวางแผนร่วมจัดการ” มากกว่า “นำกิจกรรมเข้าร่วม” หรือ “เข้าร่วมในกิจกรรม”

3.6 ในแต่ละกิจกรรมโดยเฉพาะกิจกรรมหลัก เช่น การรำถวาย ขบวนแห่ทางบก ควรจัดสถานที่นั่งชมให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้เข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศจริงๆ ของการจัดงาน

3.7 ควรจัดกิจกรรมทางวิชาการที่เคยทำ เช่น การตอบปัญหาเกี่ยวกับประเพณีอัฐมพระดำน้ำ กิจกรรมการวาดภาพ กิจกรรมการตอบปัญหา และเพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจให้ตอบสนองต่อแนวคิดหลักของงาน “ชวนคนเพชรบูรณ์กลับบ้าน” และเพื่อให้รองรับกับการจัดงานในระดับสากลในอนาคต

การอภิปรายผล

ความคิดเห็นที่สะท้อนความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2563 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจในกิจกรรมประกอบทุกกิจกรรม เช่น กิจกรรมการรำถวาย ขบวนแห่ทางบก พิธีกรรมอัฐมพระดำน้ำ และกิจกรรมทางน้ำ การแข่งขันผีพายเรือทวนน้ำ การแสดงแสงเสียง เทศกาลอาหารสะอาด รสชาติอร่อย เป็นต้น พบว่า ส่วนใหญ่มีความพอใจต่อกระบวนการจัดงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจเมื่อปีที่ผ่านมาของปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ และคณะ (2562) อาจสืบเนื่องจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. เนื่องจากจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นงานที่จัดขึ้นในระดับจังหวัด และพัฒนาสู่ระดับประเทศ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะรู้จักเป็นอย่างดีและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความศรัทธาต่อองค์พระพุทธรูปมหาธรรมราชา จึงทำให้ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นทั้งผู้มีส่วนร่วมในการจัดงานและเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงทำให้ทัศนคติหรือความพึงพอใจของการจัดงานประเพณีอัฐมพระดำน้ำอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ค่าสถิติด้านความพึงพอใจในเรื่องการจำหน่ายสินค้าในงานที่มีค่าไม่สูงนักอาจเนื่องมาจากการจัดการวางสินค้าอยู่ห่างไกลจากบริเวณที่จัดงานพิธีอัฐมพระดำน้ำบริเวณองค์พระใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าบางชนิดมีราคาแพง ไม่มีคุณภาพ รสชาติไม่อร่อยและไม่สะอาด ซึ่งข้อเท็จจริง คือ การจัดและควบคุมคุณภาพของอาหารนั้น เป็นคนละส่วนการดูแลและความรับผิดชอบของการ

จัดงานประเพณีอัฐมพระदान์อย่างแท้จริง เนื่องจากการจำหน่ายสินค้าและต้นไม้ต่างๆ ณ บริเวณศาลากลางจังหวัด เป็นพื้นที่การดูแลของผู้รับเหมาจัดตลาดนัด ซึ่งมีการเก็บค่าเช่าที่วันละ 200 – 400 บาท

2. ความวิตกกังวล ต่อการระบาดของไวรัส COVID-19 ส่งผลต่อจำนวนผู้มาเข้าร่วมกิจกรรม แม้ว่าหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบจะได้จัดเตรียมหน้ากากอนามัยไว้ก็ตาม แต่จำนวนคนที่สวมใส่หน้ากากขณะเข้าชมกิจกรรมยังมีจำนวนน้อย ซึ่งอาจสร้างความวิตกกังวลต่อคนส่วนหนึ่งที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

3. ประเด็นความไม่เท่าเทียมในการกำหนดตำแหน่งยืนรำถวายของผู้เข้าร่วม เช่น มีผู้ราระดับ VIP จะได้ตำแหน่งยืนบนฐานองค์พระ ในขณะที่ผู้ร่าส่วนหนึ่งต้องรอเวลาเพื่อเดินมาเข้าร่วมแสดง ณ ที่จุดร่า อาจส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อกิจกรรม แม้ว่าผู้ร่าทุกคนจะมีความศรัทธาต่อองค์พระใหญ่ในการเข้าร่วมกิจกรรม

4. ในการรณรงค์การจัดงานในปีนี้มีกรรณาสื่อหลายรูปแบบโดยหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ กระทรวงวัฒนธรรมโดยวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ และสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งล้วนแต่ให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณค่าและภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีอัฐมพระदान์ ดังนั้น จึงทำให้การรับรู้และความรู้สึกต่อการจัดงานครั้งนี้ออกมาในเชิงบวกค่อนข้างมาก นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดงานในปี พ.ศ. 2563 นี้ มีความชัดเจนและมีความหลากหลายมากกว่าครั้งก่อนๆ เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการออกหนังสือถึงส่วนราชการทั้งในระดับจังหวัดและในระดับอำเภอ ดังนั้นการตื่นตัวและการรับรู้ของผู้คนจึงมีมากในปีนี้ ซึ่งทำให้ทัศนคติต่อการจัดงานในปีนี้เป็นบวกที่สะท้อนออกถึงความคิดเห็นที่แสดงถึงความพึงพอใจในระดับมากทั้งในแง่ของกระบวนการจัดงาน และคุณค่าของการจัดงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของคนในชุมชนและท้องถิ่นที่เกิดจากนโยบายของการจัดงานประเพณีอัฐมพระदान์

5. หน่วยงานที่มีส่วนในการประชาสัมพันธ์การจัดงานในปี พ.ศ. 2563 มีหลายหน่วยงาน เช่น เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ กระทรวงวัฒนธรรมโดยวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ และสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตลอดจน Facebook, Line, Instagram ส่วนตัวของบุคคลที่มีชื่อเสียง และบุคคลทั่วไป ซึ่งผลจากการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ดังกล่าว จึงมีส่วนทำให้ผู้คนได้รับรู้และมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการจัดงาน โดยเฉพาะการจัดการรำถวายพระพุทธรูปธรรมราชา เป็นครั้งแรกของการจัดงาน ซึ่งสร้างความตื่นตัวให้กับประชาชนได้อย่างมาก ข้ออภิปรายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการอัฐมพระदान์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือกันของคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมของทุกหน่วยงาน เช่น เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ได้เตรียมความพร้อมด้านสถานที่จัดพิธีอัฐมพระदान์ การทำความสะอาดของสถานที่และบริเวณริมแม่น้ำ ตลอดจนสถานที่นั่งชมกิจกรรมต่างๆ ริมฝั่งน้ำ เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้คนรู้สึกมีส่วนร่วมและเลื่อมใสศรัทธาในการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาครั้งนี้ ส่งผลให้ความพึงพอใจในการจัดงานประเพณีอัฐมพระदान์ อีกทั้งยังได้สะท้อนให้เห็นถึงกลวิธีในการรักษาความสะอาดของแม่น้ำ ตลอดจนบริเวณริมฝั่งตามความเชื่อเรื่องภูมิปัญญาและคุณค่าของงานประเพณีอัฐมพระदान์

6. กิจกรรมที่จัดขึ้นในงานเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมที่มุ่งแสดงออกถึงความสวยงามและมีคุณค่าและหน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดให้มีการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานต่างๆ ได้คัดเลือกกิจกรรมที่สะท้อนศิลปวัฒนธรรมของชุมชนหรือพื้นที่ของตนที่ดีที่สุดมาเสนอ นอกจากนี้ การจัดงานประเพณีอัฐมพระदान์ได้รับการจัดและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ดังนั้น การรับรู้และความคาดหวังของผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในงานส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อกิจกรรม อีกทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ชมกิจกรรมมีทั้งกลุ่มที่เป็นผู้แสดงเอง เป็นคนเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้แสดงหรือผู้จัดงาน และเป็นนักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และมาจากต่างจังหวัด ซึ่งบุคคลทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าว มักจะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลการประเมินการจัดงานในปีนี้มีผลสอดคล้องกับผลการประเมินการจัดงานประเพณีอัฐมพระदान์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2561 และพ.ศ. 2562 ซึ่งส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะก็มีความคล้ายคลึงกัน เช่น การจัดเตรียมสถานที่นั่งชม รวมถึงกระบวนการจัดการแสดงให้กระชับและเคลื่อนไหวต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินในเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ได้สะท้อนความคิดเห็นในเชิงเสนอแนะจากการที่ได้ร่วมชมกิจกรรมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม ซึ่งข้อเสนอแนะต่างๆ ได้แสดงไว้ในตอนท้ายภายหลังจากการนำเสนอผลการประเมินความพึงพอใจ และข้อมูลดังกล่าวยังได้นำเสนอไว้ในส่วนของข้อเสนอแนะจากการวิจัยด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ที่สำคัญ คือควรประยุกต์ใช้กระบวนการพัฒนาแผนในการดำเนินงานตามโครงการ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดงาน แนวคิดหลัก (Theme) ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ และ

วิธีการประเมินผลการจัดงาน ให้มีความชัดเจนและมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะการนำผลการประเมินการจัดงานไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดงานในครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงลึกในประเด็นต่างๆ เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับการอ้างอิงในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การประเมินผลการจัดงาน แนวทางการพัฒนาการจัดงานในภาพรวมและการจัดกิจกรรมต่างๆ การสรุปเนื้อหาของงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและระดับสากล นอกจากนี้ ควรทำให้เกิดความสอดคล้องของกระบวนการจัดงานตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน (ต้นน้ำ) การดำเนินการตามแผน (กลางน้ำ) การประเมินผลการจัดงาน (ปลายน้ำ) อย่างเป็นระบบ และดำเนินการให้เป็นไปตามแนวคิดหลัก (Theme) ของการจัดงาน

เอกสารอ้างอิง

- ฐาปนา ฉินไพศาล. (2549). การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและโซฟท์แวร์ จำกัด.
- เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์. (2560). การประเมินผลการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำประจำปี พ.ศ. 2560. เอกสารประเมินการจัดงาน.
- เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์. (2561). <<https://www.facebook.com>> (สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2561).
- ประชาสัมพันธ์, กรม สำนักข่าว. (2561). จังหวัดเพชรบูรณ์ แลกข่าวการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ประจำปี 2561. <http://thainews.prd.go.th/website_th/news/newsdetail/WNECO6109070010003> (สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2561).
- ประชาสัมพันธ์, งานมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2561). การจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ. <http://www.pcru.ac.th/pcru/pcru-news/index_news.php?pcru_id=000002302> (สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2561).
- ประเพณีไทยดอทคอม. (2561). ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ. <<http://www.prapayneethai.com/ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ>> (สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561).
- ปรีชา ศรีเรืองฤทธิ์ และคณะ. (2561). การศึกษาและประเมินผลการจัดงานประเพณีอุ้มพระดำน้ำจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปี พ.ศ. 2561. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ลัทพล แก่นแก้ว และ วัชรพงศ์ โง่นใจรัก. (2560). ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ. <<https://sites.google.com/site/praphenixumphradanaja/home/prawati-khwam-pen-ma>> (สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561).
- วัฒนธรรม, กระทรวง. (2561). วธ. จับมือ จ.เพชรบูรณ์จัดงาน “ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ” หนึ่งเดียวในโลก 7-12 ต.ค.นี้ ยกกระดับเทศกาลประเพณีไทยสู่นานาชาติ หนุนเรียนรู้-ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างรายได้ สู่อุตสาหกรรมและประเทศ. <https://www.m-culture.go.th/th/article_view.php?nid=20062> (สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2561).
- วิศัลย์ โฆษิตานนท์. (2561). งานประเพณีอุ้มพระดำน้ำ. <<https://www.facebook.com/search/top/?q=วิศัลย์%20โฆษิตานนท์>> (สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561).
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2549). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตรีภานนท์. (2545). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หอวัฒนธรรมนครบาลเพชรบูรณ์. (2561). การเสวนาเรื่องความเชื่อ ตำนาน พิธีกรรม ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. (27 กันยายน 2561).
- เอกสิทธิ์ ต่อวัฒนบุญ และ อุทัยพงษ์ อำพัน. (2556). ตื่นตา! ประเพณีหนึ่งเดียวในโลก อุ้มพระดำน้ำสืบสานวัฒนธรรมดีงาม. เดลินิวส์. ฉบับที่ 23, 360. วันศุกร์ที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2556. ISSN 16860004. หน้า 16.